

TAKSİRATLI (TAKSİRLİ) VE HİLELİ İFLÂS

Av. Talih UYAR*

§ GENEL OLARAK

26.9.2004 tarih ve 5237 sayılı (Yeni) Türk Ceza Kanunu'ndan önce yürürlükte bulunan 1.3.1926 tarih ve 765 sayılı Türk Ceza Kanunu döneminde gerek «*taksiratlı (taksirli) iflâs*» ve gerekse «*hileli iflâs*» suçunun unsurları İİK. mad. 310 ve 311'de belirtilmiş, buna karşın bu suçların müeyyidesi, yani cezası; TCK. mad. 506 ve 507 de gösterilmişti...

5237 sayılı Türk Ceza Kanununda ise; hem «*taksirli iflâs*» ve hem de «*hileli iflâs*» suçunun unsurları TCK. mad. 162 ve 161. maddede belirtilmiş ve ayrıca bu suçlar için öngörülen cezalar da aynı maddelerde gösterilmiştir.

Hem «*taksiratlı iflâs*» ve hem de «*hileli iflâs*» suçuna ait ceza hükümleri 765 sayılı Türk Ceza Kanununda, 'Mal aleyhine cürümler' başlıklı 10. babın «*dolandırıcılık*» faslında yer almıştı. «*Hileli iflâs*»ın dolandırıcılık sayılması mümkün olabilirse de, sadece kusur'a dayanan «*taksiratlı iflâs*»ın dolandırıcılığa benzeyen tarafı yoktur. Her iki çeşit suçun ortak niteliği «*kredi emniyeti*»ni sarsmış olmalarıdır¹.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda ise, bu suçlara -«*dolandırıcılık*» suçu (mad. 157) ile birlikte- «*malvarlığına karşı suçlar*» (mad. 141-169) 'bölüm'ünde yer verilmiştir.

* Manisa Barosu

¹ Erem, F. Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler C:2, s. 701 - Erem, F. Taksiratlı ve Hileli İflâs (Ad. D. 1956/10, s. 1065) - Görgün, Ş. Hileli ve Taksiratlı İflâs (Ank. İk. Tic. İl. Ak. D. C:4, S. 1, s. 433).

5237 sayılı Türk Ceza Kanununda «*taksirli iflâs*» (mad. 162) ve «*hileli iflâs*» (mad. 161) suçları yukarıda belirtilen şekilde -yani; 765 sayılı Kanundaki düzenleme şeklinden farklı olarak, hem «suçun unsurları»nı ve hem de «suçun müeyyidesini (yaptırımını, cezasını) belirtir şekilde- düzenlenirken, aynı suçların İcra ve İflâs Kanununda da (mad. 310 ve 311'de) düzenlenmiş olduğu unutulmuştur². Bunun sonucu olarak da ne *madde metinlerinde*, ne maddelere ait *gereçlerde* ve ne de Türk Ceza Kanununun son maddelerinde; «İcra ve İflâs Kanunundaki taksirath ve hileli iflâs suçuna ait hükümlerin yürürlükten kaldırıldığı» belirtilmiştir...

Doktrinde³ «*bu durumun uygulamada karışıklığa neden olabileceği*» belirtilmiştir. Nitekim, bu durum farklı görüşlerin ileri sürülmesine neden olmuştur... Gerçekten **kimi hukukçular** «*bu (yeni) düzenlemeler sonrasında hukukumuzda -İİK. 310 ve 311. maddeler kaldırılmayarak- 5237 sayılı TCK. öncesindeki anlayışın devam ettirildiğini ve hileli ve taksirath iflâs suçlarının müeyyidesinin TCK'da, tanım ve unsurlarının İİK'da karma şeklinde düzenlendiğini kabul etmek gereklidir*»⁴. «*Bu düzenlemeler ister istemez şu soruyu hatıra getirmiştir. İİK'da hileli ve taksirath iflâs halleri olarak sayılmış olan bir dizi durumlar, Yeni Ceza Kanunu'nun hükümleri karşısında artık değerlerini kaybetmişler midir? Bu soruya menfi bir cevap verilebilmesi için Yeni Ceza Kanunu'nda, ilga edilen kanunlar veya yasa hükümlerine ilişkin olmak üzere bir düzenlemenin mevcut olması gerekirdi. Halbuki Yeni Ceza Kanunu'nda böyle bir hüküm mevcut değildir. Bu nedenle, yukarıdaki sorunun cevabını teorik çalışmalar bulmaya çalışacaktır. Yeni Ceza Kanunu m. 161, birinci fıkrasında, '..... Hileli iflâsın varlığı için' dedikten sonra (a, b, c, d) bendlerinde, İİK'nundaki düzenlemeye göre ve onlardan bazılarını da kapsayacak şekilde ve fakat genel nitelikte bir düzenleme getirmiştir. Halbuki İİK'daki hileli iflâs halleri daha kapsamlı*

² Aynı görüşte, Donay, S. Türk Ceza Kanunu Şerhi, 2007, s. 248 («...Tüm bu özellikler, maddenin özensiz ve İcra ve İflâs Yasasının hükümleri nazara alınmadan kaleme alındığının göstergesidir...»).

³ Oskay, M./Koçak, C./Deynekli, A./Doğan, A. İİK. Şerhi, C:5, s. 6421.

⁴ Kızıllarlan, H. Hileli ve Taksirath İflâs Suçları, s. 27.

sayılmış ve bir ceza kanununun gerekli göreceği tam bir açıklık ve ayrıntı ile ifade edilmiştir. Ayrıca İİK'da taksiratlı iflâs halleri de kapsamlı bir biçimde sayılmış olduğu halde; Yeni Ceza Kanunu, bu konuda -hileli iflâs düzenlemesinden de ayrılarak- suç teşkil edecek filleri saymak yerine; genel bir ifade ile işi geçiştirmiştir. Bu durum karşısında, İİK.'daki düzenlemelerin (m. 310 ve 311. maddedeki) ilga edilmiş olmadığı; ceza yargıcının suç teşkil eden filleri saptarken yine de, İİK'daki hükümlerden hareket etmesi gerektiği sonucuna varılmak gerekir. Çünkü, İİK'daki düzenlemeler, suç teşkil eden fillerin neler olabileceğini açıklıkca saydığı gibi; ayrıca Yeni Ceza Kanunu'nun ilgili hükümlerinin burada sayılmış olan fillerin tümünü kapsar bir genişlikte bulunmadığı da görülmektedir.»⁵ **d i y e r e k** «taksiratlı (taksirli) iflâs» ve «hileli iflâs» suçlarını hem -yürürlükte olduğunu belirttikleri- İİK. ve hem de TCK açısından ayrı ayrı incelemişlerdir... Buna karşın **kimi hukukçular**^{6,7} «5237 sayılı TCK'daki yeni düzenlemeler karşısında, İcra ve İflâs Kanununun hangi hallerde hileli ve taksiratlı iflâsın oluştuğunu kabule dair 310 ve 311. maddeleri hükümlerinin zımnen ilga edilmiş olduğunu kabul etmek gerekir» derken, **kimi**

⁵ Üstündağ, S. Hileli İflâs Suçları Ne Zaman Tamamlanmış Olur ve Böylece Bu Suçlarda Zamanaşımı Süresi Ne Zaman İşlemeye Başlar? (Yargı Dünyası, Ekim/2005, S. 118, s. 18, dipn.1).

⁶ Özgenç, İ. İflâs Suçları (Haluk Konuralp Anısına Armağan, C.2, 2009, s. 338, 343).

⁷ Aynı görüşte: Donay, S. age. s. 248 («... Bu durum muvacehesinde; 311. maddenin, TCK'nun 161. madde karşısında, hileli iflâsın nitelendirilmesi açısından bir önemi kalmadığı söylenebilir. Zira, suçta ve cezada kanunilik ilkesi karşısında, bundan böyle sadece 161. maddedeki eylemler, hileli iflâs olarak kabul edilecektir...») - Bakıcı, S. 5237 sayılı Yasa Kapsamında Ceza Hukuku Özel Hükümleri, C:1, 2008, s. 865 («... 1.6.2005 tarihinden sonra işlenen suçlarda ise 5237 sayılı Yasanın 161 ve 162. maddeleri uygulanacaktır. Suçun unsurları 161 ve 162 inci maddede gösterildiğinden, artık İİK'nun 310 ve 311 inci maddeleri tatbik olunmayacaktır...») - Özbek, V. Ö. Yeni Türk Ceza Kanununun Anlamı, C.2, 2008, s. 1299 («...TCK sonradan yürürlüğe giren kanun olması hasebiyle, İİK'daki hileli ve taksirli iflâsa ilişkin hükümleri zımnen ilga etmiştir...»).

hukukçular⁸ «5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 161 ve 162. maddeleri ile İcra ve İflâs Kanununda yer alan hileli ve taksirli iflâs suçlarına ilişkin hükümler yürürlükten kaldırılmamış olmakla beraber, TCK ile İİK. arasında bir 'genellik-öncelik' ilişkisi yoksa da, 'yeni tarihli kanun- eski tarihli kanun' ilişkisine bakılarak sorunun çözümlenmesi gerekir...» demişlerdir...

Bu farklı görüşlerin sonucunda TCK'daki yeni düzenlemeler karşısında, genellikle **ceza hukukçuları** «İcra ve İflâs Kanununun 310 ve 311. maddelerinin yürürlükten kalkmış olduğunu» belirtmişken, **icra ve iflâs hukukçuları** ise «İcra ve İflâs Kanunundaki taksirli ve hileli iflâs suçlarına ilişkin 310 ve 311. maddelerin yürürlükten kalkmamış olduğunu» belirtmişlerdir. Nitekim, icra ve iflâs hukukçuları - 5237 sayılı (yeni Türk Ceza Kanununun yürürlüğe girmesinden sonra yayımladıkları eserlerinde -örneğin; **Kuru, B.** İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, 2. Tıpkı Basım, 2006, s:1190 vd; **Kuru, B./Arslan, R./Yılmaz, E.** İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı, 22. Baskı, 2008, s:609 vd; **Muşul, T.** İcra ve İflâs Hukuku, 3. Baskı, 2008, s: 1333 vd.; **Ulukapı, Ö.** İcra ve İflâs Hukuku, 3. Baskı, 2008, s:1333 vd; - **Üstündağ, S.** İflâs Hukuku, 8. Bası, 2009, s:221 vd.) - (Karş: **Pekcanitez, H./Atalay, O./Özkan, M.S./Özekes, M.** İcra ve İflâs Hukuku, 7. Bası, 2009, s:537) - İİK. mad. 310 ve 311'in açıklamalarına yer vermişlerken, ceza hukukçuları -örneğin; **Özgenç, İ.** agm. s:335 vd; **Donay, S.** age. s:247 vd; **Bakıcı, S.** age. s:862 vd; **Parlar, A./Hatipoğlu, M.** 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu Yorumu, C:2, 2007, s:1281 vd; **Gündel, A.** Yeni Türk Ceza Kanunu Açıklaması, C:3, 2009, s3503 vd; **Albayrak, M.** Notlu-Atıflı-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, 2009, s:308 vd; **Meram, N.** Açıklamalı-İçtihatlı Yeni Türk Ceza Kanunu, 2007, s:855 vd; **Özbek, V.Ö.** age. s:1298 vd. - 5237 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra yayımladıkları eserlerinde, İİK. mad. 310 ve 311'in de açıklamalarına yer vermemişlerdir.

Uygulamada, C. Savcıları «taksirli iflâs» ve «hileli iflâs» suçlarına ilişkin *iddianamelerini* TCK hükümlerine (mad. 161, 162) göre hazırla-

⁸ Ermenek, İ. İflâsın Ertelenmesi, s. 41.

makta, sulh ceza/ağır ceza mahkemelerindeki yargılama, bu hükümlerde öngörülen suç unsurlarının somut olayda gerçekleşip gerçekleşmediğini saptamaya yönelik olarak yapılmakta ve Yargıtay ilgili Ceza Dairesince de temyiz incelemesi «iddianameye göre sanığa isnad edilen suçun oluşup oluşmadığı» konusunda yapılmaktadır.

5237 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden -Mayıs/2005'denbugüne kadar Yargıtay'ca verilmiş olan hiçbir kararda; TCK'nun 161 ve 162. maddeleri yanında İİK'nun 310 ve 311. maddelerinin yürürlükte olup olmadığı tartışılmamıştır..

Kanımızca, «suçta ve cezada kanunilik ilkesi» uyarınca, TCK'da suç olduğu belirtilmemiş bir eylemden dolayı sanığı cezalandırmak mümkün olmadığından, İİK. mad. 310 ve 311'de suç olduğu öngörülen eylemlerden dolayı TCK. 162 ve 161'e göre ceza verilmesini (mahkumiyet kararı verilmesini) yerinde bulmamamıza rağmen, bu konuda yasal düzenleme yapılmıyca ya da Yargıtay'ımızın görüşünün açıkca ortaya çıkmasına kadar, İİK. 310 ve 311 ile ilgili açıklamada bulunmayı yararlı görüyoruz.

Bu nedenle; aşağıda bu suçlar hem İcra ve İflâs Kanunundaki düzenleme ve hem de 5237 sayılı (yeni) Türk Ceza Kanunundaki düzenleme bakımından ayrı ayrı incelenmiştir...

a) TAKSİRATLI (TAKSİRLİ) İFLÂS

§ A. İCRA ve İFLÂS KANUNU BAKIMINDAN

İİK. mad. 310'da «*taksirathlı iflâs suçunun unsurları*» düzenlenmiştir.

I- Suçun niteliği: Borçlunun iflâs etmiş olması -kural olarak- bir suç teşkil etmez. Ancak, iflâs; borçlunun kusurlu (taksirli) (İİK. mad. 310) -veya hileli (İİK. mad. 311)- hareketlerinin sonucu olarak meydana gelmişse, bu durum -birinci halde- «*taksirathlı iflâs*», -ikinci halde ise- «*hileli iflâs*» suçunu oluşturur.

«Taksirathlı (kusurlu) müflis»in cezalandırılmasının gerekçesi, müflisin malvarlığının alacaklıların güvencesi olması ve müflisin bu güvenceyi ortadan kaldıracak, azaltacak veya güvence bakımından alacaklılar arasındaki eşitliği bozacak hareketlerde bulunarak kusuru ile iflâs etmiş olmasıdır. Bu durumda, yalnız alacaklıların yararı çiğnenmiş olmaz, aynı zamanda iyiniyetli kişiler ve kredi emniyeti de bundan zarar görmüş olur⁹.

Akitten doğan borçların yerine getirilmemesi veya kusurlu bir şekilde yerine getirilmesi ancak istisnaen ve belirli koşullar çerçevesinde suç sayılır. Taksirathlı (ve hileli) iflâs da bu hallerden birisidir¹⁰.

Taksirathlı iflâs suçunda, «ticari ve ekonomik anlamda, ihmalle ve sorumsuzca davranan tacirin alacaklılarını zarara uğratması» cezalandırılmaktadır^{11/12}. Diğer bir deyişle, taksirathlı iflâsta bir tacirin «alacaklıların alacaklarının teminatı niteliğinde olan malvarlığını azaltmak ve alacaklılar arasında eşitliği bozacak şekilde kusurlu işlemlerle iflâs ederek, bu güvenceyi ortadan kaldırması» cezalandırılmaktadır¹³.

II- Suçun faili: Ancak iflâsına karar verilmiş (ve hakkındaki iflâs kararı kesinleşmiş) olan kimse, taksirathlı iflâs suçunu işleyebilir. Hukukumumuzda kural olarak sadece tacirler iflâs ettiğiinden (İİK. mad. 43)¹⁴ bu suçun faili de -kural olarak- sadece tacirler olabilir.

⁹ Erem, F. Taksirathlı ve Hileli İflâs (Ad. D. 1956/10, s. 1063).

¹⁰ Toroslu, N. Cürümlerin Tasnifi Bakımından Suçun Hukuki Konusu, s. 329.

¹¹ Yıldırım, M. K. Hileli İflâs Suçları, 39 - Kızıllarslan, H. Hileli ve Taksirathlı İflâs Suçları, s. 39.

¹² «Hileli İflâs»ta ise; 'kötüniyetli borçlu' cezalandırılmaktadır (Yıldırım, M. K. age. s. 39) Kaçak, N. İcra İflâs Suçları, s. 64.

¹³ Ayrıca bknz: Özgenç, İ. İflâs Suçları (Haluk Konuralp'e Armağan, s. 339) - Özgenç, İ. Ekonomik Çıkar Amacıyla İşlenen Suçlar, s. 107 vd. - Erman, S. Şirketler Ceza Hukuku, s. 185 vd.

¹⁴ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bknz: Uyar, T. İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, C.3, s. 3485 vd.

Bir kimsenin iflâsına ticaret mahkemesi karar verdiğine göre, bu şahıs hakkında -suçun diğer unsurlarının gerçekleşmiş olması şartıyla- ceza takibinin ne zaman yapılabileceğini tayin önemli bir mesele olarak karşımıza çıkar¹⁵. Bu konuda üç fikir ileri sürülmüştür¹⁶.

Birinci görüşe göre¹⁷, iflâs eden tacirler hakkında, ceza koğuşturması tamamiyle ayrı (müstakil) olarak yürütülür.

İkinci görüşe göre¹⁸ ise, ceza mahkemesi için, iflâs yolu ile takip bir ön mesele (mesele-i müstehire) teşkil eder. 1412 s. CMUK. (md. 255) (ve 5271 s. CMK. m. 218), nüfus işleri hariç, ön meseleyi daima ihtiyari kabul ettiğine göre, ceza mahkemesince iflâs yolu ile takip neticesini beklemeye yasal bir zorunluluk yok ise de, ceza hakiminin iflâs dosyasının tamamlanmasını beklemek istemesi de mümkündür.

Üçüncü bir görüşe göre¹⁹; iflâs suçlarında iflâsa karar verilmiş olması bir «cezalandırılabilme şartı»dır²⁰

Dördüncü bir görüşe göre²¹ ise, taksiratlı -ve hileli- iflâs suçunun ön şartı iflâstır. Sanığın ceza mahkemesine gönderilmesi için, müflis sıfatını iktisap etmiş olması gerekir. Bu mesele bir usul meselesi değil, maddi ceza hukukuna ait meseledir.

¹⁵ Erman, S. Sosyal ve Ceza Tatbikatı, s. 154.

¹⁶ Erem, F. agm. s. 1065 - Görgün, Ş. Hileli ve Taksirli İflâs (Ank. İk. ve Tic. Ak. D. 1972, S. 1, s. 438).

¹⁷ Ansay, S. Ş. Hukuk, İcra ve İflâs Usulleri, s. 121.

¹⁸ Visko (Naklen; Erem, F.) agm. s. 1065 - Erem, F. Türk Ceza Kanunu Şerhi, C:3, s. 2457.

¹⁹ Erman, E. S. Şirketler Ceza Hukuku, s. 191 vd., 200 - Üstündağ, S. Hileli İflâs Suçları Ne Zaman Tamamlanmış Olur ve Böylece Bu Suçlarda Zamanaşımı Süresi Ne Zaman İşlemeye Başlar? (Yargı Dünyası, Ekim/2005, S. 118, s. 22).

²⁰ Bu konuda ayrıca bkz: İleride; Ş b: Hileli İflas dipn. 85-86.

²¹ Berkin, N. İflâs Hukuku, s. 588 - Kuru, B. İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, s. 1190 - Kuru, B. İcra ve İflâs Hukuku, C:4, s. 3395 - Dönmezer, S. Şahıs ve Mala Karşı Cürümler, 14. Bası, s. 401 vd. - Türkes, Ş. İcra-İflâs Suç ve Cezaları, 69 - Çolak, M. İcra-İflâs Suçları ve Yargılama Usulü, s. 166.

Kanımızca, dördüncü fikir daha isabetlidir. Çünkü, suçun oluşması için iflâsın oluşmuş olması şarttır.

Müflise, taksiratlî iflâs -ve hileli iflâs- suçundan dolayı ceza verilebilmesi için, «*iflâs kararının kesinleşmiş olması*» aranırsa da²² müflis hakkında açılmış olan iflâsın mutlaka tasfiye edilmiş ve kapanmış olması zorunlu değildir.

İflâs, İİK. mad. 182'ye göre kaldırılmış olsa bile, şartları varsa müflis taksiratlî -ve hileli- iflâstan dolayı cezalandırılabilir²³. Hatta iflâsın kaldırılması, konkordatonun tasdiki sebebine (İİK. mad. 182, 309/V) dayansa bile- konkordatonun tasdiki hakkındaki karar; «borçlunun alacaklılarının zararına olarak doğruluk haricinde yahut pek büyük hiffetle hiç bir muamele yapmamış olduğu» (İİK. mad. 309/II. 298/I) sebebine dayanması halinde ceza mahkemesi iflâsın taksiratlî -ve hileli- olduğu neticesine varırsa, müflisi cezalandırabilir²⁴.

Ayrıca belirtelim ki, borçlu kendi isteği üzerine iflâs etmiş (İİK. mad. 178) olsa bile, -az sonra göreceğimiz diğer şartlar da varsa- ceza mahkemesince taksiratlî -ve hileli- iflâs'dan dolayı cezalandırılabilir²⁵.

«Taksiratlî iflâs» hallerinin bir kısmında müflis ancak *gerçek kişi* olabilmesine (İİK. mad. 310/2, 3) rağmen, diğer bir kısım taksiratlî iflâs hallerinde ise, müflisin *gerçek* veya *tüzel kişi* olması da mümkündür (İİK. mad. 310/1, 4, 5, 6, 7, 9, 10)²⁶. Müflisin *tüzel kişi* olması

²² Erman, S. age. s. 190 - Önder, A. Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanında Suçlar, s. 404 - Muşul, T. İflâs Suçları, s. 46 - Kuru, B. İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, s. 1190 - Kuru, B. İcra ve İflâs Hukuku, C.4, s. 3395 - Öztürk, N. Nazari ve Tatbiki Türk Ceza Kanunu Şerhi, s. 537 - Gözübüyük, A. P. Türk Ceza Kanunu Açıklaması, C:IV, s. 637 - Gözübüyük, A. P. Dolandırıcılık ve İflâs Cürümleri (Ad. D. 1973/9, s. 664).

²³ Kuru, B. El Kitabı, s. 1190 - Kuru, B. age. C:4, s. 3396.

²⁴ Bknz: 6 CD. 3.10.1968 T. 4100/5102.

²⁵ Bknz: 6 CD. 3.10.1968 T. 4109/5102.

²⁶ Muşul, T. İcra ve İflâs Hukuku, s. 1333.

halinde, «o tüzel kişiyi temsil ve idare eden gerçek kişi» suç faili olabilir (İİK. mad. 345a).

III- Suçun manevi unsuru: «Taksir derecesindeki kusur»dur²⁷. Ayrıca *özel kasda* -borçlunun, alacaklılarına zarar vermek kasdıyla hareket ettiğinin isbatına- ihtiyaç yoktur²⁸.

IV- Suça teşebbüs: Ancak kasden işlenen suçlara teşebbüs mümkün olduğundan, taksiratlı iflâs suçuna teşebbüs mümkün değildir²⁹. Bu nedenle, taksiratlı iflâs suçu, tamamlanmış olmadıkça, fail cezalandırılmaz.

V- Suçun maddi unsuru: Taksiratlı iflâs suçunun maddi unsurunu teşkil eden hareketler, maddede *on bent halinde* sayılarak (tahdidi olarak) belirtilmiştir³⁰. Ayrıca, İİK. mad. 337 a/I'deki durumun (yani; ticari terk eden tacirin, İİK. mad. 44 hükmüne aykırı davranmasının)³¹ borçlunun iflâsı halinde, «taksiratlı iflâs» nedeni sayılacağı, İİK. mad. 337 a/III'de belirtilmiştir.

«Taksiratlı iflâs» suçları *'tehlike suçları'*ndan olup, «neticesi harekete bitişik suçlar»dandır³². Bu suçun oluşması için, kanunda sayılan hallerin ortaya çıkması yeterli olup, ayrıca bir zararında

²⁷ Muşul, T. İflâs Suçları, s. 58.

²⁸ Üstündağ, S. İflâs Hukuku, s. 223 - Berkin, N. İflâs Hukuku, s. 587 - Parlar, A./Parlar, A. Açıklamalı-İçtihatlı İcra ve İflâs Suçları, s. 14.

²⁹ Muşul, T. İflâs Suçları, s. 60 - Erman, S. age. s. 200 - Kızılarıslan, H. Hileli ve Taksiratlı İflâs Suçları, s. 121.

³⁰ Kuru, B. El Kitabı, s. 1190 - Kuru, B. age. C.4, s. 3396 - Erman, S. age. s. 205 - Berkin, N. age. s. 586 - Berkin, N. İflâs Hukuku Rehberi, s. 137 - Muşul, T. İflâs Suçları, s. 63 - Özgenc, İ. İflâs Suçları (Haluk Konuralp için Armağan, C:2, s. 361, dipn. 45) - Pekcanitez, H./Atalay, O./Özkan, M. S./Özekes, M. İcra ve İflâs Hukuku, 7. Bası, s. 556.

³¹ Ayrıntılı bilgi için bkz: İİK. mad. 337a (Uyar, T. İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, C.13).

³² Muşul, T. İflâs Suçları, s. 63 - Muşul, T. İcra ve İflâs Hukuku, s. 1333.

meydana gelmesi aranmaz. Zararın varlığı ve miktarı taksiratlî iflâs suçunun oluşmasında rol oynamaz.

«Taksiratlî iflâs halleri» olarak bu maddelerde tanımlanan ve 'borçlunun suç teşkil eden hareketleri' şunlardır:

1- Müflisin ziyanları için makul sebep göstermemesi: Tacir, ticari faaliyeti sırasında kar sağlayamamış olabilir. Eğer tacirin bu durumu yani, ticari faaliyetinden dolayı zarar etmiş olması makul (akla uygun, kabul edilebilir) sebeplere dayanmıyor, kendisinin tedbirsiz bir tacir gibi hareket etmiş olduğunu ortaya koyuyorsa, müflis «taksirli» sayılır.

Burada, ziyanların makul sebebe dayanıp dayanmadığının kimin tarafından isbat edilmesi gerektiği doktrinde tereddüt konusu olmuştur.

Bir görüşe göre³³, «tacir ziyanların makul sebebe dayandığını isbat etmedikçe cezalandırılır.» Bu durum, «isbat külfetinin iddia makamına ait olması» yolundaki genel kurala aykırı düşmektedir.

Başka bir deyişle, burada sanık «suçlu olmadığını» isbat etmek zorunluluğu ile karşı karşıyadır³⁴.

Bizim de katıldığımız, diğer bir görüşe göre³⁵ ise burada «ziyanların makul sebebe dayanmadığı»nın isbatı, iddia makamına aittir.

2- Müflisin evinin masraflarının hadden fazla olması: Maddede sadece «ev masrafları» öngörülmüşse de, «müflisin şahsi masrafları» -örneğin; lüks giyim/kuşam masrafları, gereksiz yurt dışı seyahat masrafları- da³⁶ bu hükme dahil sayılmalıdır.

³³ Erem, F. agm. 1065 - Erem, F. Türk Ceza Kanunu Şerhi, C:3, s. 2458 - Özgeng, İ. agm. s. 361, dipn. 45-(1).

³⁴ Alacakaptan, U. İİK. Değişiklik Tasarısının Cezai Hükümleri (İcra ve İfâls Kanunu Değişiklik Tasarısı Hakkında Seminer, 1963, s. 181).

³⁵ Dönmezer, S. age. s. 403 - Aynı görüşte: Kızıllarslan, H. age. s. 123.

³⁶ Dönmezer, S. age. s. 403 - Erem, F. agm. s. 167 - Erem, F. age. s. 2459 - Erman, S. age. s. 194.

Müflisin evine yaptığı masraflar, yapıldığı tarih itibariyle, o kim-senin mali gücünün üstünde ise³⁷, bu maddeye göre, taksiratlı iflâs suçundan dolayı cezalandırılabilir.

3- Müflisin kumar yahut -spor toto; sayısal loto, milli piyango, at yarışları gibi- mücerret baht oyunlarında ve borsa muamelelerinde külliyetli para sarfetmesi: Bu hükümle kanun koyucu borç-lunun -niteliklerini belirttiği- basiretsiz hareketlerini cezalandırmıştır.

Sarfedilen paranın «külliyetli» (büyük miktarda) olması suçun temel unsurudur. Ancak bunun için objektif kıstaslar öngörülmemiş olduğundan, paranın «ufak meblağ» veya «külliyetli» (büyük mik-tarda) olup olmadığı hakim tarafından takdir edilir.

4- Müflisin borcunun, mevcudu ile alacağından çok olduğunu bildiği halde, bu vaziyetinden haberleri olmayan kimselerden ehemmiyetli miktarda veresiye mal satın yahut borç para alması: Burada da, alınan «veresiye mal» yahut «borç para»nın, ehemmiyetli miktarda olup olmadığı, hakimin takdir yetkisi içine girmektedir.

5- Müflisin, Türk Ticaret Kanunu gereğince tutulması mecburi olan defterleri, hiç veya kanunun emrettiği şekilde tutmamış olması: Burada TK. mad. 66'ya borçlunun aykırı hareketi bahis mevzuudur. Maddede sadece «defterlerin tutulmamış olması» öngörül-düğünden, «saklanması mecburi olan defterlerin gereği gibi saklanmamış olması» yani borçlunun TK. mad. 68'e aykırı davranması bu madde kapsamında düşünülemez^{38/39}.

6- Müflisin mevcudu ile alacağından çok fazla meblağ için senetler imza etmiş olması: Borçlunun bu şekilde hareketinin saiki

³⁷ Erman, S. age. s. 193 - Muşul, T. İflâs Suçları, s. 65 - Muşul, T. İcra ve İflâs Hukuku, s. 1334.

³⁸ Karş: Erem, F. agm. s. 1067 - Erem, F. age. C.3, s. 2459 - Aynı görüşte: Kızılarlan, H. age. s. 130.

³⁹ Ayrıca bkz: Özgenç, İ. agm. s. 363, dipn. 45 - (5).

(amacı) önemli değildir. Yani, iflâsını önlemek için para tedarik etmek amacı ile bu şekilde hareket etmiş olması halinde de, yine kusurlu sayılır. Borçlunun imzaladığı senetler, *hatır senedi* de olsa yine bu maddenin kapsamına girer^{40/41}.

7- Müflisin, iflâs takibi sırasında mahkeme veya iflâs idaresi tarafından çağrıldığı halde makbul bir mazeret olmaksızın gelmemiş olması: Burada müflisin (borçlunun «İİK. mad. 177/4») makbul (kabul edilebilir) bir mazeret olmaksızın İİK. mad. 158, 177, 209 ve 216'ya göre yapılan davete uymamış olması, bir «*taksirathı iflâs*» sebebi sayılmıştır.

8- Müflisin işlerini terk ederek kaçmış olması: Aramalara rağmen bulunamamak, saklanmak, gizlenmek, bu maddenin kapsamına girer.

«*İşyerini terk ederek kaçmak*»tan maksat; «failin nerede olduğunun bilinmemesi veya -bilinse dahi- gelmeyeceğinin veya getirilmesinin mümkün olmayacağına anlaşılması»dır⁴².

9- Müflisin evvelki bir konkordato şartlarını ifa etmeden yeniden iflâsına hükmolunması: Maddenin yazılış tarzından bu suçun oluşması için «borçlunun önceden iflâs etmiş ve ondan sonra konkordato aktedip onun şartlarına uymaması sebebiyle daha sonra tekrar iflâs etmiş olması» aranıyor gibi ise de, bu yorum şekli hatalıdır. İflâstan evvel konkordato aktedilip, daha sonra iflâs etmiş olmak da, bu maddeye göre suç teşkil eder⁴³. Yani, bu maddeye göre borçlunun hareketinin suç teşkil edebilmesi için:

a) Borçlunun, iflâstan önce veya sonra konkordato akdetmiş ve bu konkordato kesinleşmiş olmalıdır.

⁴⁰ Erem, F. age. C.3, s. 2459 - Erem, F. agm. s. 1067.

⁴¹ Karş: Özgenç, İ. agm. s. 363 - Kızıllarlan, H. age. s. 131 - Muşul, T. İflâs Suçları, s. 81 - Muşul, T. İcra ve İflâs Hukuku, s. 1335.

⁴² Erman, S. age. s. 198.

⁴³ Buruloğlu, E./Reyna, Y. Konkordato Hukuku ve Tatbikatı, s. 190.

b) Daha sonra, borçlu konkordato şartlarını ihlal ederek iflâs etmiş ve bu iflâs kesinleşmiş olmalıdır⁴⁴.

Bu nedenle, evvelce iflâsına karar verildikten sonra, teklif ettiği konkordato tasdik olunan borçlu, bu konkordato hükümlerine uymadığı için değil de, başka sebeplerle iflâs edecek olursa, İİK. mad. 310/9 uyarınca 'taksiratlı müflis' sayılmaz⁴⁵.

10- Müflisin, zorunlu olduğu halde, iflâs için mahkemeye başvurmamış olması: Borçlu, İİK. mad. 178/son gereğince, iflâsını istemeye mecbur olduğu halde, bu mecburiyeti yerine getirmemiş ve bir sene içinde de iflâsına karar verilmişse, taksiratlı müflis sayılır.

11- Ticareti terk eden tacirin, 44. madde hükmüne aykırı davranması: Ticareti terk eden bir tacir, İİK. mad. 44'e göre⁴⁶ mal beyanında bulunmaz veya beyanında varlığını eksik gösterir yahut aktifinde yer almış mal veya bunların yerini almış olan değerleri haciz veya iflâs sırasında göstermez yahut beyandan sonra bu mallar üzerinde tasarrufta bulunursa ve hakkında da iflâs kararı verilirse, borçlu taksiratlı müflis sayılır (İİK. mad. 337a/I, III).

VI- «Taksiratlı iflâs hallerinin kanunda sayılarak gösterilmiş olması» **doktrinde**⁴⁷ eleştiri konusu olmuştur. Yasa koyucunun bu yolu seçmesi ile, «birçok zararlı ve kusurlu hareketlerin cezasız kaldığı», «yasanın bugünkü halinin tacirleri kafi dikkat ve itinaya sevk edebilecek durumda olmadığı» ifade edilmiştir. Bu sebeple maddenin; «tedbirsizlik, dikkatsizlik, emir ve nizamla riayetsizlik, ticarete acemilik

⁴⁴ Bu hükmün eleştirisi için bkz: Özgenç, İ. agm. s. 364, dipn. 45 - (9).

⁴⁵ Erman, S. age. s. 198.

⁴⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz: İİK. mad. 44 (Uyar, T. İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, C.3, s. 3519 vd.).

⁴⁷ Alacakaptan, U. a.g.e. Seminer, s. 180 - Berkin, N. a.g.e. s. 587 vd. - Yılmaz, E. İflâsın Kamu Hukuku Bakımından Sonuçları ve Müflisin Saygınlığını Yeniden Kazanması (Tür. Not. Bir. Huk. D. 1976/9, s. 56) - Erem, F. a.g.m. s. 1063 vd.

yüzünden iflâsa sebebiyet verilmesi hallerini» içine alacak şekilde yeniden düzenlenmesi tavsiye edilmiştir⁴⁸.

VII- Suçun işlendiği yer: Taksirli iflâs suçu, kusurlu hareketlerin yapıldığı yerde değil, bu hareketlerin neticesi olan «iflâs kararının verildiği yerde» (İİK. mad. 154) -borçlunun muamele merkezinin bulunduğu yerde- işlenmiş sayılmalıdır⁴⁹.

VIII- Suç tarihi: Taksirli iflâs suçu, iflâs tarihinde (İİK. mad. 165) işlenmiş sayılır. Başka bir deyişle, ticaret mahkemesi kararında, iflâsın açılma anı olarak gösterilen tarih aynı zamanda, taksirli -ve hileli- iflâs suçunun işlendiği tarih olarak kabul edilmelidir. Dava zamanlaşımı da bu tarihten itibaren işlemeye başlar^{50'51}.

IX- Takip usulü ve görevli mahkeme: Taksirli iflâs suçundan dolayı müflis aleyhine koğuşturma şikayet üzerine değil, re'sen (doğrudan doğruya) yapılır⁵². İflâs memurları ve iflâs idaresi, ticaret

⁴⁸ Erem, F. agm. s. 1063.

⁴⁹ Erem, F. agm. s. 1964 - Dönmezer, S. age. s. 402 - Şanal, G. agm. s. 439.

⁵⁰ Erem, F. agm. s. 1065 - Dönmezer, S. age. s. 402 - Özgenc, İ. agm. s. 366 - Üstündağ, S. agm. s. 22.

⁵¹ "İflâs suçlarında zamanlaşımının başlangıcının hangi tarih olduğu, zamanlaşımının 'iflâs kararının verildiği tarih'ten mi, 'iflâs kararının ilan edildiği tarih'ten mi, 'iflâs kararının kesinleştiği tarih'ten mi başlayacağı, yani iflâs suçlarının bu tarihlerden hangisinde işlenmiş sayılacağı ve "iflâs kararı"nın iflâs suçlarının bir "unsuru" veya "önşartı" mı yoksa "cezalandırılma şartı" mı olduğu hususları doktrinde (bknz: Üstündağ, S. agm. s. 22 - Alacakaptan, U. Hileli İflâs Suçunun İşlenme Zaman ve Anılan Suçta Dava Zamanlaşımının Başlangıcı "Prof. Dr. İrfan Baştuğ Armağanı, 2001, s. 219 vd.» - Önder, A. Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler, s. 404 vd.- Savaş, V./Mollamahmutoglu, S. Türk Ceza Kanununun Yorumu, C.4, 3, Baskı, s. 5524 - Erman, S. Şirketler Ceza Hukuku, s. 191 -Dönmezer, S. Kişilere ve Mala Karşı Cürümler, 14. Baskı, s. 402 - Çolak, H. İcra-İflâs Suçları ve Yargılama Usulü, 2. Bası, 2005, s. 166) tartışmalıdır...

⁵² Muşul, T. İflâs Suçları, s. 62.

mahkemesi, taksiratlı -ve hileli- iflâs sebeplerini öğrendiklerinde, bunu C. Savcılığına ihbar etmek zorundadırlar. Müflis bu suçtan dolayı -muamele merkezinin bulunduğu yerdeki (İİK. mad. 154/II)- 'sulh ceza mahkemesinde', hileli iflâs suçundan dolayı ise; 'ağır ceza mahkemesinde' yargılanır.

Ş B. TÜRK CEZA KANUNU BAKIMINDAN

Suçun niteliği: Taksirli iflâs suçu, «tacir olmanın gerekli kıldığı dikkat ve özenin gösterilmemesi dolayısıyla iflâsa sebebiyet vermekle» oluştuğundan, iflâsa karar verilmiş olması, taksirli iflâs suçunda da, hileli iflâs suçunda olduğu gibi bir «objektif cezalandırılabilme şartı»dır⁵³.

Ancak taksirli iflâs suçunun oluşması için tacir tarafından dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı olarak yapılan hareketlerin, iflâs kararının verilmesinden önce gerçekleştirilmiş olması gerekir. İflâs kararının verilmesinden sonra yapılan hareketler, hileli iflâs suçundan farklı olarak, taksirli iflâs suçunun oluşmasına sebebiyet vermez⁵⁴.

«Hileli iflâs suçu»nun oluşması için gerekli olan fiiller madde metninde sayılmışken, «taksirli iflâs suçu»nda daha genel bir tanımlama yapma yoluna gidilmiştir.

Korunan hukuki değer: Bu konuda «hileli iflâs suçu» için yapılan açıklamalar burada da geçerlidir.

Suçun faili ve mağduru: Bu konuda «hileli iflâs suçu» için yapılan açıklamalar burada da geçerlidir.

Suçun manevi unsuru: Suçun manevi unsuru «taksir»dir. Yani tacir, suçu oluşturan objektif özen yükümlülüğüne aykırı hareketleri bilerek gerçekleştirmektedir. Ancak bu hareketlerin sonucunda iflâs etmeyi öngörmemektedir...

⁵³ Bu konuda ayrıca bkz: İleride; Ş b: Hileli İflas dipn. 85-86.

⁵⁴ Özgenç, İ. agm. s. 366.

Suçun maddi unsuru: TTK. mad. 20/II gereğince tacirler bütün ticari faaliyetlerinde basiretli davranmakla yükümlüdürler. Tacirlerin objektif özen yükümlülüğüne aykırı, gerekli dikkat ve özeni göstermeden faaliyetlerde bulunmamaları gereklidir. Bu yükümlülüğe uymadan yaptıkları hareketlerin sonucunda tacirin iflâsına karar verilmesi, suçun maddi unsurudur. Ancak hileli iflâs suçundan farklı olarak «hangi hareketlerin taksirli iflâs suçunu ouşturacağı» madde metninde açıklanmamıştır (TCK. mad. 162)⁵⁵. Bu bakımdan taksirli iflâs suçu «serbest hareketli» bir suçtur⁵⁶.

Suçların İctimai: Bu konuda ileride; «hileli iflâs suçu» için yapılan açıklamalar burada da geçerlidir.

Suç tarihi: Bu konuda ileride; «hileli iflâs suçu» için yapılan açıklamalar burada da geçerlidir.

Kovuşturma ve görevli mahkeme: Taksirli iflâs suçundan dolayı müflis aleyhine kovuşturma şikayet üzerine değil re'sen yapılır. İflâs memurları, iflâs idaresi ve ticaret mahkemesi hileli iflâs sebeplerini öğrendikleri takdirde bunu C. Savcılığına ihbar etmek zorundadır. Taksirli iflâs suçu «müflisin muamele merkezinin bulunduğu yer» C. Savcılığınca kovuşturulur⁵⁷.

5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanununun 10. maddesi uyarınca *sulh ceza mahkemesi* «taksirli iflâs suçu»ndan dolayı açılan davalara bakmakla görevlidir.

⁵⁵ Taksirli iflâs

MADDE: 162 - "Tacir olmanın gerekli kıldığı dikkat ve özenin gösterilmesi dolayısıyla iflâsa sebebiyet veren kişi, iflâsa karar verilmiş olması halinde, iki aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."

⁵⁶ Özgenç, İ. agm. s. 361.

⁵⁷ Parlar, A./Hatipoğlu, M. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu Yorumu, C:2, s. 1294.

Suçun yaptırımı: «İki aydan bir yıla kadar hapis cezası» taksirli iflâs suçunun yaptırımı olarak TCK. mad. 162'de öngörülmüştür. 765 sayılı (yürürlükten kaldırılmış) TCK'nun 507. maddesinde ise taksirli iflâs suçu için «bir aydan iki yıla kadar hapis cezası» öngörülmüştür. Yeni Türk Ceza Kanunu'nun yürürlük tarihi olan 1.6.2005 tarihinden önce işlenen taksirli iflâs suçları açısından, iki kanunun değerlendirilerek, lehe olan kanun hükmünün uygulanması gerekir...

Dava zamanaşımı: Beş yıldan fazla olmamak üzere hapis veya adli para cezasını gerektiren suçlarda, *sekiz yıllık dava zamanaşımı*, öngörüldüğünden (TCK. mad. 66/1 e) dava zamanaşımı «*sekiz yıl*»dır.

Suçta teşebbüs: Taksirle işlenen bu suçta, *teşebbüs hükümleri* uygulanamaz⁵⁸.

İştirak: Bu suçta iştirak mümkün değildir.

b) HİLELİ İFLÂS

Ş A. İCRA ve İFLÂS KANUNU BAKIMINDAN

İİK. mad. 311'de «*hileli iflâs suçunun unsurları*» düzenlenmiştir.

I- Suçun niteliği: Bu konuda bkz: Yuk TAKSİRATLI (TAKSİRLİ) İFLÂS SUÇU Açıklama: I

II- Suçun faili: Bu konuda bkz: Yuk. TAKSİRATLI (TAKSİRLİ) İFLÂS SUÇU Açıklama: II

III- Suçun manevi unsuru: Bu suç «*kasden*» işlenebilen bir suçtur. Burada «*özel kasd*»a gereksinim vardır. Müflisin hileli iflâs

⁵⁸ Özbek, V. Ö. Yeni Türk Ceza Kanununun Anlamı, C.2, s. 1306 - Meran, N. Açıklamalı-İçtihatlı Yeni Türk Ceza Kanunu, s. 857 - Bakıcı, S. 5237 sayılı Yasa Kapsamında Ceza Hukuku Özel Hükümleri, C:1, s. 879 - Kızıllar, H. age. s. 121.

suçundan dolayı cezalandırılabilmesi için «alacaklılara zarar verme kasdıyla» hareket etmiş olduğunun isbat edilmesi gerekir⁵⁹.

Ancak hemen belirtelim ki, bu suç «şekli bir suç»tur. Bu bakımdan, suçun oluşması için, alacaklıların fiilen zarara uğramış olması zorunlu değildir⁶⁰. Failin zarar kasdıyla -az sonra göreceğimiz- suç teşkil eden hareketlere teşebbüs etmesi yeterlidir.

Uygulamada, gerek bu kasdın varlığı gerekse -aşağıda belirtilecek olan- suçun maddi unsurunun oluşup oluşmadığı konusunda yetenekli bilirkişilerden rapor alınmaktadır⁶¹.

IV- Suçun maddi unsuru: *İflâstan önce veya sonra*, müflisin «alacaklılarını zarara sokmak kasdı ile» -özel kast- hileli muamelelerde bulunması, hileli iflâs suçunu oluşturur.

Aynı zamanda bir «tehlîke suçu» olan hileli iflâs suçu «neticesi harekete bitişik suç»lardan olup⁶², bu suçun maddi unsurunu teşkil eden hareketlerin neler olduğu maddede -'taksiratlı iflâs'dan farklı biçimde- tadadi (örnek) olarak sayılmıştır^{63'64'65}. Bu nedenle, burada

⁵⁹ Erem, F. Türk Ceza Kanunu, C:3, s. 2460 - Özgenç, İ. İflâs Suçları (Haluk Konuralp için Armağan, C:2, 2009, s. 358) - Berkin, N. İflâs Hukuku, s. 587 - Muşul, T. İcra ve İflâs Hukuku, s. 1338 - Muşul, T. İflâs Suçları, s. 58 - Üstündağ, S. İflâs Hukuku, s. 223 - Yıldırım, M. K. Hileli İflâs Suçları, s. 63 - Görgün, Ş. Hileli ve Taksirli İflâs (Ankara İk. Tic. İl. Ak. D. 1972, C:4, S. 1, s. 447) - Kızıllı, H. Hileli ve Taksirli İflâs Suçları, s. 107 vd.

⁶⁰ Dönmezer, S. Kişilere ve Mala Karşı Cürümler, 16. Bası, s. 424 - Berkin, N. age. s. 587 - Görgün, Ş. agm. s. 447.

⁶¹ Bknz: 11. CD. 27.6.2007 T. 8661/4512; 6. CD. 19.10.2006 T. 9390/10112; 6. CD. 19.10.2006 T. 11140/10103.

⁶² Muşul, T. age. s. 63.

⁶³ Kuru, B. El Kitabı, s. 1191 - Kuru, B. age. C:4, s. 3398 - Erem, F. Türk Ceza Kanunu Şerhi, C:III, s. 2461 - Erem, F. Türk Ceza Hukuku (Özel Hükümler), s. 704 - Erem, F. Taksiratlı ve Hileli İflâs (Ad. D. 1956/10, s. 1068) - Erman, S. Şirketler Ceza Hukuku, s. 205 - Muşul, T. age. s. 54, 69, 92 - Muşul, T. İcra ve İflâs Hukuku, s. 1340 - Gürdoğan, B. İflâs Hukuku Dersleri, s. 72 - Berkin, N. İflâs Hukuku, s. 587 - Berkin, N. Tatbikatçılara İflâs Hukuku

sayılmayan fakat, sayılanlarla aynı nitelikteki hareketler de -örneğin muhasebe hileleri- hileli iflâs suçunun maddi unsurunu teşkil edebilir⁶⁶.

«Serbest hareketli suçlar»dan olan 'hileli iflâs suçu'nda⁶⁷; İİK. mad. 311'de 8 bent halinde -örnek olarak- sayılan hareketler şunlardır:

1- Müflisin, alacaklılarının müşterek rehini durumunda olan mallarını tamamen veya kısmen kaçırmaması, gizlemesi veya tahrip etmesi: «Kaçırılan, gizlenen veya tahrip edilen malların kıymetine göre, ayrıca -765 sayılı- TCK.nın 522. maddesi uygulanır» (mad. 311/II). TCK. mad. 522 ile ilgili bu hükmün «gereksiz olduğu»⁶⁸ doktrinde isabetli olarak belirtilmiştir.

Gerçekten -765 sayılı- TCK. mad. 522, Türk Ceza Kanununun Onuncu Babında yer alan bütün suçlar hakkında uygulanacağından, bu hususun ayrıca özel bir hüküm halinde maddeye eklenmiş olması isabetli olmamıştır. TCK. mad. 522 sadece, İİK. mad. 311/1'e değil, «diğer bentlerde söz konusu olan malların değerlerinin hafif veya pek hafif olması halinde»de uygulanabilir.

Rehberi, s. 137 - Kızıllı, H. age. s. 87 - Alacaklı, U. İcra ve İflâs Kanunu Değişiklik Tasarısının Cezai Hükümleri (İcra ve İflâs Kanunu Değişiklik Tasarısı Hakkında Seminer, 1963, s. 181) - Pekcanitez, H./Atalay, O./Özkan, M.S./Özkes, M. İcra ve İflâs Hukuku, 7. Bası, 2009, s. 539 - Yılmaz, E. İflâsın Kamu Hukuku Bakımından Sonuçları ve Müflisin Saygınlığını Yeniden Kazanabilmesi (Tür. Not. Bir. Huk. D. 1976/10, s. 74) - Türkes, Ş. İcra İflâs Suç ve Cezaları, s. 72- Görgün, Ş. a.g.m. s. 440.

⁶⁴ Bir olayda Yargıtay aksi görüşü benimsemiştir. Bknz: 6 CD. 21.10.1965 T. 4289/5869.

⁶⁵ Karş: Özgenç, İ. agm. s. 343 - Dönmezer, S. age. s. 424 - Ögütçü, T./Çitoğlu, A. Uygulamalı İcra ve İflâs Kanunu, C.2, s. 1241 vd. (Bu görüşte olan hukukçulara göre; hileli iflâsı oluşturan filler, maddede sınırlı olarak sayılmıştır...).

⁶⁶ Erem, F. agm. s. 1068.

⁶⁷ Muşul, T. İflâs Suçları, s. 93 - Muşul, T. İcra ve İflâs Hukuku, s. 1338.

⁶⁸ Berkin, N. age. s. 589 - Erman, S. age. s. 211 - Muşul, T. İflâs Suçları, s. 104.

«Malların kaçırılması, gizlenmesi, tahrip edilmesi fiillerini yapanlar, müflisin evi halkından kimseler ise, müflis gibi cezalandırılırlar» (mad. 311/III) şeklindeki hüküm de⁶⁹ eleştirilmiştir. Gerçekten, bu hüküm olmasaydı dahi iştirak hakkındaki umumi hükümler, müflisin yakınlarının belirtilen hareketlerinin cezalandırılmasını temin edecekti...

Bir malın sırf malvarlığından çıkarılması -örneğin; satılması- tek başına «kaçırma» sayılmaz. Bunun için, satıştan elde edilen bedelin (veya trampa sonucunda alınan malın) malvarlığına dahil edilmemiş olması gerekir⁷⁰.

2- Müflisin alacaklılarının zararına olarak, gerçek dışı makbuzlar vermesi veya yazı ile borç ikrar etmesi: Burada, borçlunun hileli olarak düzenlediği «makbuz» ve «borç ikrar»ları⁷¹ öngörülmüştür.

Müflisin, bilançosunda gerçeğe yakın olarak kendisini borçlu (gibi) göstermiş olması, bu hükme göre suç sayılacaktır⁷².

3- Müflisin, muvazaalı satışlar, muameleler yahut bağışlamalar yapması: Müflisin yaptığı muamelelerin (satış, bağışlama) muvazaalı olduğu⁷³ isbat edildiği takdirde, bu durumda bir hileli iflâs teşkil eder.

Yüksek mahkeme,⁷⁴ satış bedelinin tapuda düşük gösterilmiş olmasının -tek başına- «satışın muvazaalı olduğunu göstermeyeceğini» belirtmiştir...

4- Müflisin, evlenme mukavelesinde hakikaten getirilmemiş bir çeyizi, getirilmiş gibi tanınması ve karının da bu mukaveleyi

⁶⁹ Erem, F. agm. s. 1069 - Berkin, N. age. s. 590.

⁷⁰ Erman, E. S. age. s. 206.

⁷¹ Bknz: 6. CD. 15.6.1982 T. 4248/4893; 6. CD. 25.12.1969 T. 6756/7557.

⁷² Erman, S. Sosyal ve Ticari Ceza Hukuku, s. 158 - Erman, S. Sahtekarlık Cürümleri, s. 305.

⁷³ Bknz: 6. CD. 25.12.1969 T. 6756/7557.

⁷⁴ Bknz: 6. CD. 5.7.1985 T. 3820/8310.

kocasının alacaklılarına karşı kullanmaya kalkışması: Buradaki «çeyiz» tabiri ile karının «şahsi malları» kastedilmiştir⁷⁵.

5- Müflisin hakikata aykırı borç ikrar etmek yahut muvazaalı muameleler ve mukaveleler yapmak suretiyle, alacaklılarını zarara sokması: Borçlunun, alacaklılarını zarara sokmak kasdı ile hatır senetleri⁷⁶ tanzim etmesi de buraya girer.

6- Müflisin varlığını israf etmesi: Borcunun, varlığı ile alacağı-
nın fazla olduğunu bildiği halde, müflisin kıymeti önemli olan «ticari
malları»nı, «fabrikasının mamülleri»ni hem satış gününün piyasa-
sından hem de malolduğu veya satın aldığı kıymetten pek aşağı bir
fiatla satması⁷⁷ «varlığını israf etmesi» sayılır.

**7- Müflisin, konkordato mukavelesi haricinde, alacaklıya
hususî menfaat temin etmesi:** Burada, borçlunun konkordato dışı
vaadlerinin cezai müeyyidesi gösterilmiştir. Çünkü borçlu İİK. mad.
306 gereğince, konkordato dışı vaadde bulunamaz. Daha doğrusu,
borçlunun bu vaadleri mutlak butlanla batıldır (hükümsüzdür).

İİK. mad. 333 esasen, «konkordato dışı vaadde bulunan borçlu»
ile «bu vaadi kabul etmiş olan alacaklı»nın aynı ceza ile cezalandı-
rılmasını öngörmüştür.

İİK. mad. 306 ve 333'de sadece «vaad» kafi ise de, inceleme
konusu İİK. mad. 331/7 de sadece «vaad» kafi olmayıp, «bu vaad
sonucu hususî menfaat temin edilmiş olmalı»dır⁷⁸.

**8- Müflisin, hakikata aykırı muhasebe ve sahte bilançolarla,
aktifini, hakikatte olduğundan fazla veya noksan göstermesi:**
Borçlunun, alacaklılarına zarar verme kasdı ile yaptığı bu gibi davra-
nışları da bir hileli iflâs sebebi teşkil eder.

⁷⁵ Erem, F. a.g.e. s. 705 - Erem, F. a.g.m. s. 1070.

⁷⁶ Bknz: 6. CD. 15.6.1982 T. 4248/4893.

⁷⁷ Bknz: 6. CD. 26.9.1968 T. 3796/4868.

⁷⁸ Buruloğlu, E./Reyna, Y. Konkordato Hukuku, s. 191.

V- İİK. mad. 311/IV hükmünün -yani «bu fıkroda iştirak hükümleri dışında kalsa dahi suç teşkil ettiği bildirilen hareketlerin sayılmış olmasının»- isabetli olmadığı, sayılan bu hareketlerin hemen hepsinin iştirak hükümlerine tabi olacak nitelikte bulunduğu ifade edilerek⁷⁹ hükmün bu son fıkrasının yazılış itibarıyla bugünün sade, kısa anlatımına hiç bir surette uygun düşmediği, «dolambaçlı ve içinden çıkılmaz» bir halde olduğu⁸⁰ -haklı olarak- doktrinde tenkit konusu olmuştur.

VI- **Suçun işlendiği yer:** Hileli iflâs suçu, kanunda misal olarak belirtilen hileli hareketlerin yapıldığı yerde değil, bu hareketlerin neticesi olan iflâsın husule geldiği yerde -borçlunun muamele merkezinin bulunduğu yerde- (İİK. mad. 154) işlenmiş sayılmalıdır⁸¹.

VII- **Suç tarihi:** Hileli iflâs suçu -taksiratlı iflâs suçu gibi- iflâs tarihinde işlenmiş sayılır⁸².

VIII- **Takip usulü ve görevli mahkeme:** Hileli iflâs suçundan dolayı müflis aleyhine koşturma, şikayet üzerine değil re'sen (doğrudan doğruya) C. Savcılığınca yapılır⁸³ ve müflis bu suçtan dolayı ağır ceza mahkemesinde⁸⁴ yargılanır.

Ş B. TÜRK CEZA KANUNU BAKIMINDAN

Suçun niteliği: Borçlunun iflâs etmesi tek başına «suç» teşkil eden bir durum değildir. Ancak, iflâs, borçlunun «hileli» veya «taksirli» hareketlerinin sonucu olarak meydana gelirse, bu durum birinci halde «hileli iflâs» ikinci halde ise «taksirli iflâs» suçunu oluşturur.

⁷⁹ Berkin, N. a.g.e. s. 590.

⁸⁰ Tesal, R. D. İktisadi, Ticari, Mali Suçlar, s. 212, dipn. 1.

⁸¹ Erem, F. a.g.m. s. 1064 - Dönmezer, S. a.g.e. s. 402.

⁸² Bknz: Yuk. a) Taksiratlı (Taksirli) İflâs Suçu Açıklama: VIII.

⁸³ Bknz: Yuk. a) Taksiratlı (Taksirli) İflâs Suçu Açıklama: IX.

⁸⁴ Bknz: İİD. 3.12.1957 T. 6889/7066.

«Hileli iflâs suçu» tacir olan failin, ticari faaliyet bağlamında malvarlığını eksiltmeye yönelik hileli tasarruflarda bulunması ve bu tasarruflar nedeniyle iflâsına karar verilmesi ile oluşmaktadır (TCK. mad. 161).

Tacir olmanın gerekli kıldığı dikkat ve özenin gösterilmemesi, basiretli davranma yükümlülüğünün yerine getirilmemesi sonucunda iflâsa sebebiyet verilmesi durumunda ise «taksirli iflâs suçu» oluşmaktadır (TCK. mad. 162).

Hileli iflâs suçunun oluşabilmesi için öncelikli şart; failin iflâsına karar verilmiş olmasıdır. Bu sebeple, iflâs kararının verilmiş olması ceza hukuku açısından «objektif cezalandırılabilme şartı» olarak kabul edilir⁸⁵⁸⁶. Ancak maddede sayılan seçimlik hareketler, iflâs kararından önce veya sonra gerçekleştirilmiş olabilir. İflâs kararından önce yapılması mümkün olan hileli tasarruflar ne kadar önce yapılırsa yapılırsa bu suç oluşmuş sayılacak mıdır? Doktrinde⁸⁷ suçun oluşması için iflâs kararının verilmesinden ne kadar önce malvarlı-

⁸⁵ Özgenç, İ. agm. s. 354 - Donay, S. Türk Ceza Kanunu Şerhi, s. 248 - Özbek, V. Ö. Yeni Türk Ceza Kanununun Anlamı, C:2, s. 1303 - Parlar, A./ Hatipoğlu, M. 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun Yorumu, C.2, s. 1283 - Bakıcı, S. 5237 sayılı Yasa Kapsamında Ceza Hukuku Özel Hükümleri, C:1, s. 871.

⁸⁶ TCK. mad. 161'nin Gerekçesi «Madde metninde, bir ticari faaliyet bağlamında malvarlığını eksiltmeye yönelik hileli tasarruflarda bulunan kişinin cezalandırılması öngörülmüştür. Ancak, kişinin bu tasarruflar nedeniyle cezalandırılabilmesi için, iflâsa karar verilmiş olması gerekir. Bu nedenle, iflâs olgusunun gerçekleşmesi, bir objektif cezalandırılabilme şartı niteliği taşımaktadır.

Hileli iflâs suçu, seçimlik hareketli bir suçtur. Madde metninde bu seçimlik hareketler belirlenmiştir.

Bu suçun faili, iflâsa tabi bir borçlu yani, tacir olabilir. Ancak, bir tüzel kişinin tacir olması durumunda, tüzel kişiliğin organ veya temsilcisi olan, tüzel kişi adına tasarrufta bulunan gerçek kişiler de suç faili olabilecektir.

⁸⁷ Donay, S. age. s. 248.

ğının azaltılması gerekeceği konusunda «zamanaşımı (TCK. mad. 68) süresi içindeki tasarruflarla bir sınırlama yapılacağı» belirtilmiştir...

Korunan hukuki değer: Ticari ilişkilerde hakim olan güven ilkesi bu suçla korunan hukuki değer olarak karşımıza çıkmaktadır. Borçlu olduğu kişilerin alacaklarını ödemekten kurtulmak isteyen bir tacirin hileli tasarruflarının cezalandırılması; alacaklıların, toplumun, ticari hayatın ve devletin yararını koruma adına da gereklidir.

Suçun faili ve mağduru: Hukukumuzda -kural olarak- sadece tacirler iflâs ettiğiinden (İİK. mad. 43)⁸⁸ hileli iflâs suçunun faili de -kural olarak- sadece iflâsa tabi borçlu olan tacirler olabilir.

«Bir ticari işletmeyi, kısmen dahi olsa kendi adına işleten kimse» tacirdir (TTK. mad. 14). Tacir; gerçek kişi olabileceği gibi tüzel kişi de olabilir.

TCK'nun 161. maddesinin gerekçesinde belirtildiği gibi, tüzel kişinin tacir olması durumunda tüzel kişiler hakkında cezai yaptırım uygulanması söz konusu olamayacağından (TCK. 20/2), organ veya temsilcisi olarak tüzel kişi adına maddede belirtilen tasarruflarda bulunan gerçek kişiler suçun faili olacaktır (İİK. mad. 245a).

Bu konuyla ilgili olarak, «özel kanunlara göre iflâsa tabi olan tüzel kişiler»e de değinmekte yarar vardır. Buna göre 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 106 ve 109. maddeleri gereğince bankanın iflâsına hileli hareketleri ile sebep olan yönetici ve denetçilerin de bu suçun faili olabilmeleri mümkündür⁸⁹.

Suçun manevi unsuru: Suçun manevi unsuru «*kast*»tır. Olası kasıtlı da bu suç işlenebilir. Yani, fail hareketlerinin hakkında iflâs kararı verilmesine neden olacağını bilmesine rağmen davranışlarına devam ediyorsa, artık burada «*olası kast*» söz konusu olacaktır⁹⁰.

⁸⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz: İİK. mad. 43 (Uyar, T. İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, C.3, s. 3485 vd.).

⁸⁹ Parlar, A./Hatipoğlu, M. age. s. 1283.

⁹⁰ Özbek, V. Ö. age. s. 1303.

Suçun maddi unsuru: «Seçimlik hareketli suç»lardan olan⁹¹ hileli iflâs suçunun maddi unsurunu teşkil eden hareketlerin neler olduğu TCK'nun 161.⁹² maddesinde dört bent halinde sayılmıştır. «Sayma yöntemi» ile maddede belirtilen aşağıdaki hileli hareketlerden birinin işlenmesi halinde bu suç oluşur. Bu muayyen hareketlerden bir kaçının gerçekleşmiş olması durumunda da, hileli iflâs suçu bir defa işlenmiş sayılır⁹³.

a) Alacaklıların alacaklarının teminatı mahiyetinde olan malların kaçırılması, gizlenmesi veya değerinin azalmasına neden olunması: Bente kullanılan «mal» kavramı ile; «alacaklıların alacaklarını temin açısından, iflâs kararından önce haczedilebilecek olan veya iflâsa karar verilmesi halinde iflâs masasını oluşturan malvarlığının tamamı veya bir kısmı» ifade edilmek istenmiştir⁹⁴. Suçun maddi unsuru, söz konusu malların kaçırılması, gizlenmesi ya da değerinin azaltılması

⁹¹ Bknz: Yuk. dipn: 86 "TCK. mad. 161'in Gerekçesi".

⁹² Hileli iflâs

MADDE 161 - "Malvarlığını eksiltmeye yönelik hileli tasarruflarda bulunan kişi, bu hileli tasarruflardan önce veya sonra iflâsa karar verilmiş olması halinde, üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Hileli iflâsın varlığı için;

- a) Alacaklıların alacaklarının teminatı mahiyetinde olan malların kaçırılması, gizlenmesi veya değerinin azalmasına neden olunması,
- b) Malvarlığını kaçırmaya yönelik tasarruflarının ortaya çıkmasını önlemek için ticari defter, kayıt veya belgelerin gizlenmesi veya yok edilmesi,
- c) Gerçekte bir alacak ve borç ilişkisi olmadığı halde, sanki böyle bir ilişki mevcutmuş gibi, borçların artmasına neden olacak şekilde belge düzenlenmesi,
- d) Gerçeğe aykırı muhasebe kayıtlarıyla veya sahte bilanço tanzimiyle aktifin olduğundan az gösterilmesi,

Gerekir."

⁹³ Özgenç, İ. agm. s. 349 - Bakıcı, S. age. s. 867-873 - Kılıçarslan, H. age. s. 59, 85

⁹⁴ Parlar, A./Hatipoğlu, M. age. C:2, s. 1289.

ile gerçekleşmektedir. Muvazaalı olarak malların başkasına devredilmesi, değerinden daha ucuza satılması ya da satılmış gibi gösterilmesi⁹⁵, iflâs masasının malların varlığı ile ilgili olarak yanıtılması, malların bilinmeyen bir yerde saklanması, malın tahrip edilerek değerinin azaltılması gibi hallerde, «hileli iflâs suçu» oluşmuş sayılacaktır...

b) Malvarlığını kaçırmaya yönelik tasarruflarının ortaya çıkmasını önlemek için ticari defter, kayıt veya belgelerin gizlenmesi veya yok edilmesi: Malvarlığının kaçırılmasına ilişkin borçlu tarafından yapılan tasarrufların ortaya çıkmasını engellemek için yapılan hareketler de suçtur. Tacirlerin tutması gereken defterlerin, kayıtların ve diğer belgelerin bu amaçla gizlenmesi veya yok edilmesi halleri bu bent gereğince suç sayılmıştır. «*Kayıt ve belgeler*»den maksat, «defterlerin dayanağını oluşturan ve saklama zorunluluğu bulunan fatura, perakende satış vesikaları, değer pusulası, müstahsil makbuzu, sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi, muharebe evrakı, kambiyo senetleri ve diğer belgeler»dir⁹⁶.

c) Gerçekte bir alacak ve borç ilişkisi olmadığı halde, sanki böyle bir ilişki mevcutmuş gibi, borçların artmasına neden olacak şekilde belge düzenlenmesi: Burada, sahte belgeler düzenlenerek, gerçekte mevcut olmayan borçların yaratılması ve böylece gerçek alacaklıların alacaklarını elde etmeleri engellenmiş olunmaktadır. Örneğin, gerçekte herhangi bir alışveriş ilişkisi olmadığı halde senet düzenlenerek muvazaalı bir borç yaratılması durumunda, alacaklıları zarara sokmak amacıyla borçların artırılması sağlanmış olacaktır.

d) Gerçeğe aykırı muhasebe kayıtlarıyla veya sahte bilanço tanzimiyle aktifin olduğundan az gösterilmesi: Söz konusu bentte sahte muhasebe kayıtları ile aktif olduğundan az gösterilerek, alacaklıların alacaklarını elde etmeleri engellenmektedir.

⁹⁵ Özbek, V. Ö. age. C:2, s. 1301.

⁹⁶ Parlar, A./Hatipoğlu, M. age. C.2, s. 1289.

Suçların içtimalı: Hileli iflâs suçu işlenirken, aynı zamanda «özel belgede sahtecilik» suçunda işlenmiş olması mümkün olduğundan, bu durumda *gerçek içtima hükümleri* uygulanarak, fail her iki suçtan da ayrıca cezalandırılır⁹⁷.

Suç tarihi: Hileli iflâs suçu, iflâs kararının verildiği anda (İİK. mad. 165/I) işlenmiş sayılır^{98/99}. Yani ticaret mahkemesi kararında, «*iflâsın açılma anı olarak gösterilen tarih*» aynı zamanda «*hileli iflâs suçunun işlendiği tarih*» kabul edilmelidir. Ancak suçun oluşabilmesi için, ticaret mahkemesince verilen iflâs kararının kesinleşmiş olması da gerekir...

Kovuşturma ve görevli mahkeme: Hileli iflâs suçundan dolayı müflis aleyhine kovuşturma şikayet üzerine değil re'sen yapılır. İflâs memurları, iflâs idaresi ve ticaret mahkemesi hileli iflâs sebeplerini öğrendikleri takdirde bunu C. Savcılığına ihbar etmek zorundadır. Hileli iflâs suçu, «*müflisin muamele merkezinin bulunduğu yer*» C. Savcılığınca kovuşturulur¹⁰⁰.

5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'un 12. maddesi uyarınca; *ağır ceza mahkemesi*, hileli iflâs suçundan dolayı açılan davalara bakmakla görevlidir.

Suçun yaptırımı: «*Üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası*» hileli iflâs suçunun yaptırımı olarak TCK. mad. 161/I'de öngörülmüştür. Yeni Türk Ceza Kanunu'nun yürürlük tarihi olan 1.6.2005 tarihinden önce

⁹⁷ Parlar, A./Hatipoğlu, M. age. C.2, s. 1290 - Özbek, V. Ö. age. C:2, s. 1305.

⁹⁸ Özgenç, İ. agm. s. 355 - Özbek, V. Ö. age. C.2, s. 1303 - Çolak, H. İcra-İflâs Suçları ve Yargılama Usulü, s. 171 - Kılıçarslan, H. age. s. 188.

⁹⁹ Karş: Bakıcı, S. age. C:1, s. 872 (Bu görüşe göre; "suç tarihi iflâs kararının kesinleştiği tarih"tir...) - Meran, N. Açıklamalı - İctihatlı Yeni Türk Ceza Kanunu, s. 856 (Bu görüşe göre; "iflâs kararının verildiği tarihte hileli davranışlar henüz yapılmamış ise, ortada zaten suç yoktur. Bu nedenle, hileli davranışın yapıldığı tarihin, suçun oluşma tarihi olarak kabulü doğru olur."

¹⁰⁰ Parlar, A./Hatipoğlu, M. age. C:2, s. 1290.

işlenen hileli iflâs suçlarında ise 765 sayılı (mülga) TCK'nun 506. maddesinde öngörülen ve lehe olan (iki yıldan beş yıla kadar ağır hapis) cezasının uygulanması gerekecektir.

Dava zamanaşımı: Beş yıldan fazla ve yirmi yıldan az hapis cezasını gerektiren suçlarda on beş yıllık dava zamanaşımı öngörüldüğünden (TCK. mad. 66/1 d), cezanın üst sınırı gereğince dava zamanaşımı «onbeş yıl»dır.

Suçta teşebbüs: Bu konuda doktrinde farklı görüşler mevcuttur. **Bir görüşe göre**¹⁰¹ «eğer hileli hareketler iflâs kararı verilmeden önce yapılmış ise, artık teşebbüs mümkün olmaz, ancak söz konusu hareketler, iflâs kararı verildikten sonra gerçekleştirilmeye çalışır ancak failin elinde olmayan nedenlerle tamamlanamazsa, teşebbüs mümkün olabilir.» **Diğer bir görüşe göre**¹⁰² ise; «bu suç objektif cezalandırılabilme şartını içerdiğinden, bu suçta teşebbüs mümkün değildir.»

Suçta iştirak: Hileli iflâs suçuna iştirak mümkündür. Failin, maddede belirtilen seçimlik hareketlerden birini gerçekleştirirken, örneğin; mallarını kaçıırken, sahte muhasebe kayıtları, belgeler düzenlerken, ona yardım edenler açısından, suçta iştirak söz konusu olur.

¹⁰¹ Parlar, A./Hatipoğlu, M. age. C:2, s. 1290 - Özgenç, İ. agm. s. 359 - Bakıcı, S. age. C:1, s. 873.

¹⁰² Özbek, V. Ö. age. C:2, s. 1304.

B i b l i y o g r a f y a

- **Alacakaptan, U.** Hileli İflâs Suçunun İşlenme Zamanı ve Anılan Suçta Dava Zamanaşımının Başlangıcı (Prof. Dr. İrfan Baştuğ Armağanı, 2001, s. 219-227).
- **Alacakaptan, U.** İcra ve İflâs Kanunu Değişiklik Tasarısının Cezai Hükümleri («İcra ve İflâs Kanunu Değişiklik Tasarısı Hakkında Seminer»e sunulan bildiri, 1963, s. 180-183).
- **Bakıcı, S.** 5237 sayılı Yasa Kapsamında Ceza Hukuku Özel Hükümleri, C:1, 2008.
- **Bayar, S.** Hileli İflâs «Adli Bünyemizdeki Kangren» (İBD. 1988/1-2-3, s. 86-88).
- **Berkin, N.** İflâs Hukuku, 1971.
- **Berkin, N.** Tatbikatçılara İflâs Hukuku Rehberi, 1980.
- **Bozkurt, H. A./Bozkurt, A.** Hileli İflâs Suçu Üzerine Bir İnceleme (Tür. Bar. Bir. D. 1989/5, s. 695-698).
- **Buruloğlu, E./Reyna, Y.** Konkordato Hukuku ve Tatbikat, 1968.
- **Çolak, H.** İcra-İflâs Suçları ve Yargılama Usulü, 2. Bası, 2005.
- **Donay, S.** Türk Ceza Kanunu Şerhi, 2007.
- **Dönmezer, S.** Kişilere ve Mala Karşı Cürümler, 14. Bası, 1995, s. 400-405.
- **Erem, F.** Taksirathlı ve Hileli İflâs (Prof. Yaşar Karayalçın'a 65. Yaş Armağanı, 1988, s. 641-651).
- **Erem, F.** Taksirathlı ve Hileli İflâs (Ad. D. 1956/10, s. 1063-1071).
- **Erem, F.** Türk Ceza Hukuku, Özel Hükümler, 1985, s. 700-706.
- **Erem, F.** Türk Ceza Kanunu Şerhi, Özel Hükümler, C:3, s. 2456-2464.

- Erman, S. Sosyal ve Ceza Tatbikatı, 1967.
- Erman, S. Şirketler Ceza Hukuku, 1993, s. 184-214.
- Ermenek, İ. - İflâsın Ertelenmesi, 2009.
- Görgün, Ş. Hileli ve Taksirli İflâs (Ank. İk. ve Tic. İl. Ak. D. 1972, C:4, S. 1, s. 433-451).
- Gözübüyük, A. P. Dolandırıcılık ve İflâs Cürümleri (Ad. D. 1973/9, s. 663-666).
- Gözübüyük, A. P. Türk Ceza Kanunu Açılımı, C: III, 4. Bası.
- Kaçak, N. İcra İflâs Suçları, 2006.
- Kızıllar, H. Hileli İflâs Suçları, 1987 (Yüksek Lisans Tezi).
- Kızıllar, H. Hileli ve Taksirli İflâs Suçları, 2006.
- Kuru, B. İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, 2. Tığkı Basım, 2006.
- Kuru, B. İcra ve İflâs Hukuku, C: 4, 1997, s. 3395 vd.
- Malkoç, İ. Yeni Türk Ceza Kanunu, C:4, 3. Baskı, 2008.
- Meran, N. Açıklamalı - İçtihatlı Yeni Türk Ceza Kanunu, 2007.
- Muşul, T. İflâs Suçları-Taksirli ve Hileli İflâs Suçları ile Diğer İflâs Suçları, 1998.
- Muşul, T. İcra ve İflâs Hukuku, 3. Baskı, 1008.
- Oskay, M./Koçak, C./Deynekli, A./Doğan, A. İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, C: 5, 2007, s. 6413 vd.
- Ögütçü, T./Çitoğlu, A. Uygulamaları İcra ve İflâs Hukuku, C: 2, 1977.
- Önder, A. Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanında Suçlar, 1994, s. 401-407.
- Özbek, V. Ö. Yeni Türk Ceza Kanununun Anlamı, C:2, 2008.
- Özgenç, İ. Ekonomik Çıkar Amacıyla İşlenen Suçlar, 2002.

- **Özgenç, İ.** İflâs Suçları (Haluk Konuralp Anısına Armağan, 2009, C:2, s. 333-367).
- **Öztürk, N.** Türk Ceza Kanunu Şerhi, C: 3, 1966.
- **Parlar, A./Hatipoğlu, M.** 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Yorumu, 2007, C:2.
- **Savaş, V./Mollamahmutoğlu, S.** Türk Ceza Kanununun Yorumu, C: 4, 1999, s. 5522 vd.
- **Tesal, R. D.** İktisadi, Ticari, Mali Suçlar, 1977, s. 211 vd.
- **Tiedeman, K.** (Çev. Yenisay, F.) Objektif Cezalandırılabilirlik Şartları ve İflâs Suçlarının Reformu (İHFM. 1975/1-2, s. 301-317).
- **Toroslu, N.** Cürümlerin Tasnifi Bakımından Suçun Hukuki Konusu, 1970.
- **Türkeş, Ş.** Açıklamalı - İçtihatlı - Gerekçeli İcra - İflâs Suç ve Cezaları, 1977, s. 69-75.
- **Uyar, T.** İcra ve İflâs Hukukunda Suç Sayılan Fiiller (İcra-İflâs Suçları), 1987.
- **Uyar, T.** Gerekçeli-Notlu, İçtihatlı İcra ve İflâs Kanunu, C:VI, 1997, s. 8754 vd.
- **Uyar, T.** Taksirath ve Hileli İflâs Suçu (Ad. D. 1976/1-2, s. 146-153).
- **Uyar, T.** Gerekçeli-İçtihatlı İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, 1975, C:3, s. 2620-2637.
- **Ünver, N.** İcra ve İflâs Kanununda Suç Sayılan Eylemler, 1997.
- **Üstündağ, S.** İflâs Hukuku, 8. Baskı, 2009.
- **Üstündağ, S.** Hileli İflâs Suçları Ne Zaman Tamamlanmış Olur ve Böylece Bu Suçlarda Zamanaşımı Süresi Ne Zaman Başlar (Yargı Dünyası, Ekim/2005, s. 118, s. 17-23).

-
- **Yazman, Y. K.** İflâsın Kapanması, Hileli İflâs ve İptâl Davaları (Yonca D. C:2, S. 16, 1977, s. 14-15).
  - **Yıldırım, M. K.** Hileli İflâs Suçları, 2000.
  - **Yılmaz, E.** İflâs Kamu Hukuku Bakımından Sonuçları ve Müflisin Saygınlığını Yeniden Kazanması (Tür. Not. Bir. Huk. D. 1976/9, s. 73-76).
  - **Yılmaz, E.** İflâsın Kamu Hukuku Bakımından Sonuçları ve Müflisin Saygınlığını Yeniden Kazanabilmesi (Tür. Not. Bir. Huk. D. 1976/9, s. 53-56; 1976/10, s. 73-76).